

BAB 3

PROPAGANDA KERAJAAN TANAH MELAYU

3.1 Propaganda Dalam Strategi Memenangi Hati dan Jiwa Rakyat

Menurut C. C. Too, kerajaan British di Tanah Melayu telah mengimplemenkan dua pendekatan propaganda dalam memerangi gerila Parti Komunis Malaya (PKM) iaitu propaganda strategik dan propaganda taktikal.¹ Propaganda strategik ditujukan bagi memerangi polisi-polisi PKM, organisasi politik parti dan kepemimpinan mereka. Sasaran utama kerajaan adalah kepada golongan massa atau ahli masyarakat kerana mereka merupakan kelompok yang mempunyai reaksi terhadap persekitaran. Kelompok yang samat juga merupakan sasaran propaganda PKM. Oleh itu, penekanan penyebaran propaganda strategik diberi perhatian kepada saluran-saluran penyampai yang bertanggungjawab menyebarkan kepada golongan sasaran seperti akhbar tempatan yang arif dengan persekitaran dan kehendak audiensnya, pihak Radio Malaya, pihak unit bergerak Kementerian Penerangan serta kerja-kerja penerbitan risalah-risalah propaganda yang ditujukan kepada para gerila dan penyokong mereka.² Menurut C. C. Too, pihak gerila PKM tidak mudah untuk mempercayai maklumat-maklumat di dalam risalah yang digugurkan, siaran radio atau akhbar tetapi lebih mudah mempercayai cerita-cerita atau maklumat yang didengari daripada masyarakat setempat kerana ia bukan disampaikan oleh sumber kerajaan. Oleh itu, peranan media tempatan seperti akhbar berbahasa Melayu bagi orang Melayu dan akhbar berbahasa Cina bagi orang Cina memainkan peranan penting kepada kerajaan dalam menyampaikan propaganda strategik kerana

¹ Lim Cheng Leng, *The Story of a Psy-Warrior: Tan Sri C. C. Too*, Kuala Lumpur: Intepress Printers Sdn. Bhd., 2000, hlm. 150.

² Ibid.

daripada sumber ini ia akan mudah diterima oleh rakyat sebelum disebar pula kepada para gerila PKM. Propaganda taktikal pula ditujukan terus kepada para gerila PKM pada masa yang sesuai dengan kehendak operasi. Sebagai contoh penyebaran risalah propaganda dan penyiaran suara udara ke atas individu khusus seperti para pemimpin atau anggota gerila di dalam sesebuah pasukan yang telah dikenal-pasti di kawasan tersebut. Seperti yang dinyatakan dalam Bab 2, penyebaran propaganda yang ditujukan khusus ini biasanya akan memburuk-burukkan individu sasarannya, menyampaikan maklumat yang boleh menimbulkan rasa tidak percaya di kalangan anggota gerila terhadap pemimpin mereka, mewujudkan perpecahan atau penentangan dalaman lantas memungkinkan adanya gerila yang membelot dan menyerah diri kepada kerajaan.³

Selain pendekatan sebegini, kerajaan telah memperkenalkan satu pendekatan utama bukan ketenteraan dalam memerangi PKM pada awal 1952 dikenali sebagai kempen memenangi hati dan jiwa rakyat.⁴ Tujuannya adalah untuk memujuk atau menarik jiwa rakyat agar menolak PKM. Secara psikologi, kerajaan British mahu rakyat sedar dan tahu bahawa sesiapa yang membantu PKM akan dikenakan hukuman berat manakala mereka yang memberikan sokongan penuh kepada kerajaan pula akan menerima pelbagai keistimewaan daripada aspek sosial, ekonomi, politik termasuk jaminan keselamatan berbanding dengan apa yang boleh diberikan oleh PKM.⁵ Kerajaan

³ Ibid., hlm. 151.

⁴ Richard Stubbs, Hearts and Minds in Guerilla Warfare: The Malayan Emergency, 1948-1960, New York: Oxford University Press, 1989, hlm. 155.

⁵ Ibid.

percaya sekiranya gerila-gerila PKM terputus hubungan dengan masyarakat seperti tidak diberikan bantuan serta sokongan maka tugas memerangnya secara ketenteraan akan menjadi lebih mudah. Mereka berpendapat dalam keadaan di mana perjuangan PKM dilihat mencapai beberapa kejayaan menyebabkan rakyat sebagai pemerhati ingin tahu pihak manakah yang sedang memenangi konflik ini.⁶ Ia bukan hanya dengan menaburkan janji-janji manis kepada rakyat tetapi membuktikan kepada mereka sejauhmana kebenaran kata-kata ini. Oleh itu kerajaan harus menunjukkan kesungguhan kepada rakyat bahawa ia bersedia dan sanggup melakukan apa sahaja untuk menang walaupun jika terpaksa menggunakan kekerasan. Sebagai contoh, operasi menangkap dan memindahkan penduduk Cina di Jenderam, Selangor atas arahan Jeneral Templer kerana penduduk kampung ini dipercayai memberikan sokongan kuat kepada gerila-gerila PKM di sekitar kawasan tersebut.⁷ Operasi pembersihan ini turut melibatkan pembakaran semua rumah dan pemusnahan hasil tanaman. Namun apabila tiada lagi ancaman gerila PKM di situ, seluruh penduduk dipindahkan semula ke kampung ini malah kerajaan bertanggungjawab memberi bantuan dan membangunkan semula perkampungan mereka. Dalam hal ini, kerajaan mahu rakyat melihat bahawa ia tidak akan berkompromi dengan sesiapa sahaja yang terlibat dalam menyokong PKM tetapi pada masa yang sama akan turut serta dengan rakyat yang menyokong kerajaan.

⁶ Gene Z. Hanrahan, *The Communist Struggle in Malaya*, Kuala Lumpur: University of Malaya Press, 1971, hlm. 143.

⁷ Ibid., hlm. 144.

Kejayaan yang sama juga diraih dalam proses pengenalan kawasan putih dan kawasan hitam oleh Jeneral Templer bagi melihat kerjasama rakyat memerangi PKM. Proses memenangi hati dan jiwa rakyat ini sebenarnya adalah satu pendekatan jangka panjang yang diguna pakai oleh kerajaan British dan diteruskan oleh kerajaan Persekutuan Tanah Melayu selepas merdeka sehingga ke hari ini. Kaedah yang sama jugalah yang telah mempercepatan proses kemerdekaan Tanah Melayu kerana kerajaan British sedar tanpa sokongan rakyat terutama orang-orang Melayu dan Cina maka proses menghapuskan perjuangan PKM akan menjadi lebih sukar. Oleh itu, dalam usaha menyebarkan maklumat ini kepada rakyat maka ia perlu menggunakan perantara yang berkesan dan tepat agar mesejnya mudah diterima oleh kumpulan sasaran. Penyampaian mesej-mesej ini secara terus dan berulang-ulang menggunakan ayat dan bahasa yang mudah difahami merupakan pendekatan terbaik kerajaan bagi memastikan penyuburan ideologi ini berjaya. Contoh, penyebaran maklumat tentang pemberian hadiah lumayan oleh kerajaan kepada sesiapa yang dapat memberikan maklumat berhubung kegiatan PKM serta menangkap atau membunuh para gerila berjaya menjadi propaganda untuk menarik minat rakyat. Ini berlaku kepada ketua komunis Melayu di Muar iaitu Mat Indera apabila berjaya ditangkap oleh beberapa orang Melayu termasuk rakan karibnya sendiri setelah mabuk akibat diperdayakan dengan meminum kopi bercampur serbuk buah kecubung.⁸ Bagi kerajaan ia merupakan proses suntikan propaganda melalui alat penyampai yang berkesan sebagai penghubung antara kerajaan dan rakyat.

⁸ Jabatan Kajian Sebaran Am, Maklumat Lisan Johor, Shah Alam: Biroteks Institut Teknologi MARA, 1993, hlm. 214.

3.2 Peranan Media Massa Sebagai Alat Propaganda Kerajaan

Tugas-tugas penyebaran maklumat oleh Kementerian Penerangan dan Penyiaran adalah sebagai satu proses penyebaran propaganda kerana kementerian ini menyebarkan maklumat yang benar dan bersifat memujuk. Pendapat ini turut diakui oleh pihak *British Broadcasting Corporation* (BBC) bahawa pengamal media bertanggungjawab menyampaikan maklumat semasa yang benar kepada khalayak bagi melawan saluran propaganda PKM. Ketepatan penggunaan saluran maklumat dalam menghasilkan propaganda ini adalah bersesuaian seperti apa yang dinyatakan oleh J. F. C. Fueller bahawa peperangan masa hadapan adalah satu konflik yang akan ditentukan keputusannya berasaskan penguasaan ilmu dan bukan hanya melalui kekuatan fizikal tentera semata-mata. Ekonomi juga memberikan impak semasa kepada Darurat kerana pengeluaran barangan bergantung kepada permintaan yang tinggi akibat konflik. PKM juga cuba memusnahkan sistem ekonomi Tanah Melayu masa itu apabila bertindak menyerang lombong-lombong bijih timah, estet-estet getah dan mensabotaj sistem pengangkutan awam serta logistik. Serangan ke atas landasan keretapi misalnya memberi kesan ketara kepada sistem pengangkutan di Tanah Melayu memandangkan ia adalah rangkaian jalan darat yang popular serta mudah pada masa itu. Serangan gerila komunis ke atas sistem pengangkutan ini menyebabkan kerajaan terpaksa menangguhkan kerja-kerja memperbaikinya selama dua tahun, malah pihak pentadbir stesen keretapi juga terpaksa berhati-hati kemungkinan menerima serangan pengganas sebelum berkurangan menjelang 1952.⁹ Oleh kerana Darurat melibatkan setiap peringkat rakyat, maka

⁹ Amarjit Kaur, *Bridge and Barrier: Transport and Communications in Colonial Malaya, 1870-1957*, Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1985, hlm. 176.

propaganda telah digunakan sebagai pengimbang moral dan patriotisme bagi meneruskan kelangsungan serta penglibatan mereka dalam peperangan. Propaganda telah menjadi nadi penghubung kerajaan Tanah Melayu dengan setiap lapisan rakyat.

Kerajaan British yang berpengalaman luas dalam kempen peperangan propaganda semasa Perang Dunia Pertama dan Perang Dunia Kedua dilihat menggunakan pendekatan yang sama sebagai salah satu kaedah dalam memerangi gerila PKM semasa Darurat. Kesan propaganda kerajaan boleh dilihat semasa “Kempen Bulan Rakyat Menentang Penjahat” (*Anti-Bandit Month*) yang dilancarkan antara 26 Februari 1950 hingga 2 April 1950 bertujuan melibatkan rakyat secara khusus dalam tindak-balas terhadap penentangan bersenjata PKM.¹⁰ Sebaik diumumkan oleh Pesuruhjaya Tinggi British di Tanah Melayu, Sir Henry Gurney, kempen ini mendapat liputan meluas dari media tempatan dan luar negara selain penyebaran maklumat melalui risalah, poster, slogan dan ceramah-ceramah umum kepada rakyat oleh pihak *Department of Public Relations*. Kemalangan atau kehilangan jiwa yang dialami oleh pihak kerajaan juga dimanipulasikan sebagai sumber propaganda yang mampu mengalihkan minda dan perhatian rakyat agar membenci PKM. Contoh, serangan ke atas Balai Polis Bukit Kepong pada Februari 1950 sebenarnya adalah kejayaan tindakan bersenjata PKM. Tetapi insiden berdarah ini diberi liputan meluas oleh kerajaan melalui media masa itu bagi dijadikan bahan propaganda menerangkan kekejaman pengganas komunis seterusnya berjaya meraih simpati rakyat Tanah Melayu.¹¹ Media massa memainkan peranan semasa kempen “Gerakan

¹⁰ Khoo Kay Kim dan Adnan Hj. Nawang (ed), *Darurat 1948-1960*, Kuala Lumpur: Muzium Angkatan Tentera Malaysia, 1984, hlm. 145.

¹¹ Ibid., hlm. 159.

Mendorong Pengganas Komunis Menyerah Diri” di Selangor selama dua minggu bermula pada 2 April 1953 dan merupakan kempen yang terbesar sekali di Tanah Melayu.¹² Pejabat Penerangan Selangor telah mengadakan sebanyak 340 majlis syarahan umum, menggugurkan 750,000 risalah di dalam hutan, mengedarkan 250,000 pelekat khas, mengedar 100,000 risalah bergambar dari rumah ke rumah serta mengadakan 150 tayangan filem anti-komunis termasuk di pawagam-pawagam utama. Liputan media turut memainkan peranan dalam operasi ketenteraan seperti *Operation Ginger – Phase II* pada 16 Januari 1958 bertujuan menyekat bekalan makanan kepada gerila PKM yang beroperasi di sekitar Batu Gajah dan Ipoh, Perak. Radio Malaya dan media tempatan telah menyiarkan operasi ini untuk makluman penduduk setempat selain pengguguran risalah dari udara kepada para gerila dan pemberian risalah kepada rakyat. Siaran awam turut dilakukan oleh unit bergerak Kementerian Penerangan di sekitar kawasan operasi selama seminggu.¹³ Menurut C. C. Too, bagaimanapun, ada-kalanya penyampaian berita atau maklumat itu dilakukan secara berlebihan bagi menggambarkan imej ganas gerila PKM kepada rakyat seterusnya menjadikan mereka sebagai satu perlambangan yang buruk, kejam, tidak berperikemanusiaan dan merupakan musuh utama yang perlu dihapuskan.¹⁴ Keadaan ini berterusan sehingga kini apabila komunis masih dilihat sebagai imej yang negatif. Contoh apabila media seringkali menyiarkan gambar keganasan komunis merosakkan atau memusnahkan beberapa batang pokok-pokok getah di waktu siang sebagai usaha mereka melumpuhkan ekonomi kerajaan. Menurut C. C. Too lagi, sebenarnya para gerila PKM hanya melakukan tindakan subversif ini apabila

¹² Hari Ini Dalam Sejarah, Pelancaran Gerakan Mendorong Pengganas-pengganas Menyerah Diri Secara Besar-besaran di Tanah Melayu, Tarikh Siaran 2 April 2001, Kuala Lumpur: Arkib Negara Malaysia.

¹³ Yuen Yuet Leng, *Operation Ginger*, Kuala Lumpur: Vinpress Sdn. Bhd., 1998, hlm. 94.

¹⁴ Lim Cheng Leng, *The Story of a Psy-Warrior*, hlm. 111.

tidak ada pekerja di ladang sebagai tindakan menakut-nakutkan para penoreh getah. Sebagai saluran propaganda, nampaknya para wartawan, penulis dan organisasi media kerajaan berjaya mengambil kesempatan daripada keadaan yang berlaku dan konsep propaganda putih digunakan.

3.3 Perantara Propaganda Kerajaan

3.3.1 Akhbar

Akhbar di Tanah Melayu telahpun wujud semasa zaman awal pemerintahan British lagi tetapi penerbitan akhbar-akhbar berbahasa Melayu pula mula ketara semasa era awal kebangkitan nasionalisme Melayu. Peranan akhbar-akhbar tempatan antaranya seperti Utusan Melayu, Majlis, The Straits Times, The Malay Mail, Nanyang Siang Pau, Malaya Tribune dan akhbar luar negara sememangnya begitu penting dalam membantu kerajaan British melancarkan perang propaganda ke atas PKM seumpamanya terutama semasa kempen Bulan Rakyat Melawan Pengganas.¹⁵ Taktik ini merupakan kelangsungan pendekatan propaganda British semasa Perang Dunia Kedua dahulu. Kebiasaanya pihak *Information Services* di Kuala Lumpur mengedarkan maklumat atau perkembangan harian Darurat yang dipetik daripada laporan situasi harian yang mereka terima kepada pihak akhbar sebagai bahan berita. Akhbar Majlis dalam rencana pengarangnya menyebut:¹⁶

Berita ini tidak syak lagi telah disambut baik oleh seluruh warganegara Malaya ini dengan perasaan dan semangat bergembira, dan umat Melayu adalah memandang kepada siaran itu sebagai seruan ibu pertiwi mereka yang menuntut bukan hanya pengorbanan tenaga mereka sahaja bahkan ialah juga pengorbanan darah dan jiwa untuk keselamatan dan keamanan

¹⁵ Khoo dan Adnan, Darurat 1948-60, hlm. 153.

¹⁶ Ibid.

kampung halaman, rumahtangga dan tanahair mereka daripada dikacau dan diharu oleh gerakan-gerakan kejam dari pegganas komunis.

Selain tujuan propaganda, pihak akhbar turut bertindak melaporkan beberapa kejadian yang menyentuh sikap dan tindakan pasukan keselamatan sewaktu operasi memerangi gerila PKM. Harry Miller, wartawan Straits Times dilaporkan pernah menyuarakan kebimbangannya terhadap tindakan kasar beberapa orang para pegawai dan anggota polis British terutama yang pernah berkhidmat di Palestin.¹⁷ Mereka seperti terbawa-bawa dengan cara tindakan kasar ketika berhadapan dengan konflik Arab-Israel ini apabila bertugas di Tanah Melayu dengan menanam sentimen bahawa setiap orang Cina adalah komunis atau bakal komunis dan cara terbaik menghadapi mereka ialah dengan penangan buku lima. Begitu juga dengan insiden membakar 61 buah rumah penduduk Cina di Kachau, Selangor pada 2 November 1948 dalam operasi membersihkan kawasan yang disyaki memberi sokongan kepada gerila PKM. Henry Gurney menafikan kenyataan seperti ini apabila disoal oleh pihak Pejabat Kolonial serta pertanyaan daripada wartawan akhbar The Daily Worker. Akhbar yang sama pada 28 April 1952 menggemparkan Britain apabila menyiarkan di muka hadapan gambar seorang anggota Royal Marine Commando sambil memegang kepala seorang gerila PKM yang dipenggal dengan tajuk "*This is the War in Malaya*". Walaupun kerajaan Britain mengaku bahawa gambar yang disiarkan adalah benar tetapi tiada penjelasan lanjut diberikan. Walaupun akhbar Britain, namun penerbitan berita-berita seperti ini boleh meninggalkan kesan negatif terhadap kempen kerajaan Britain memerangi komunisme serta kempen untuk memenangi hati dan jiwa rakyat Tanah Melayu khususnya kaum

¹⁷ Stubbs, Hearts and Minds in Guerilla Warfare, hlm. 73.

Cina.¹⁸ Akhbar-akhbar tempatan bagaimanapun cenderung menerbitkan berita-berita tentang kejayaan operasi memburu gerila PKM, berita pembangunan dan polisi-polisi kerajaan. Berita tentang kejayaan pasukan keselamatan sememangnya diberi liputan utama kerana ia sebahagian daripada propaganda kerajaan menambah keyakinan rakyat terhadap usaha memerangi PKM selain sebagai motivasi kepada keseluruhan anggota pasukan keselamatan dalam menjalankan tugas seharian. Contoh kejayaan pasukan polis di Grik, Perak dalam membersihkan kawasan tersebut daripada aktiviti gerila PKM yang disiarkan oleh akhbar Singapore Sunday pada Oktober 1952.¹⁹ Pada Disember 1952, akhbar The Straits Times melaporkan bahawa jawatan Chin Peng sebagai Setiausaha Agung PKM telah digantikan oleh seorang wanita bernama Hsia Hsueh Hung yang didatangkan dari China. Laporan yang dikatakan dipetik daripada sumber radio Kuomintang di Taiwan ini menyebut bahawa PKM turut menerima bantuan daripada sebuah negara sahabat terdekat.²⁰ Ini adalah contoh berita berbentuk propaganda yang sengaja diterbitkan oleh media pro-kerajaan bagi menimbulkan kekeliruan di kalangan para gerila bawahan PKM serta cuba menidakkan pengaruh pemerintahan Chin Peng.

3.3.2 Radio

Penggunaan dan teknologi radio telahpun begitu popular di Eropah dan menjadi perhatian ramai menjelang 1920-an dan 1930-an. Ianya merupakan sumber hiburan dan maklumat utama bagi semua peringkat masyarakat waktu itu. Jabatan Penyiaran Tanah

¹⁸ Ibid., hlm. 74.

¹⁹ Dato' Mohd Pilus Yusoh, A Policeman's Story, Kuala Lumpur: Cempaka Publications, 2001, hlm. 148.

²⁰ Chin Peng, My Side of History, Singapore, Media Masters Pte Ltd, 2003, hlm. 314.

Melayu yang dikenali dengan Radio Malaya ditubuhkan pada April 1946 di Singapura dan dipengaruhi oleh cara penyiaran *British Broadcasting Corporation* (BBC). Sejak ditubuhkan ia telah memainkan peranan penting kepada rakyat dan kerajaan terutamanya semasa Darurat. Antara 1948 hingga 1951, Radio Malaya telah menyiarkan Siaran Darurat dalam usaha menentang propaganda dan keganasan komunis.²¹ Menjelang kemerdekaan pula, Radio Malaya telah mendidik dan membimbing rakyat menghadapi corak penghidupan dalam sebuah negara yang merdeka dan berdaulat. Sehingga tahun 1950 hanya terdapat 46,522 pemilik lesen radio di Tanah Melayu. Kerajaan British kemudian telah memberi peruntukan berjumlah £41,639 bagi memasang 700 buah radio di penempatan awam dikenali sebagai *Community Listening Programme*, sebahagian besarnya di kampung-kampung Melayu.²² Menjelang 1951, siaran Radio Malaya hampir diterima di kawasan-kawasan luar bandar dan muncul sebagai saluran penting kerajaan menyampaikan maklumat, pendidikan dan hiburan dalam lingkup audiens yang besar. Ini kerana nisbah pendengar radio ini ialah 50 orang untuk sebuah radio.

Pada 1959, perkhidmatan Radio Malaya berpindah ke Rumah Persekutuan, Kuala Lumpur dan mula menyiarkan rancangan dalam empat bahasa iaitu Melayu, Inggeris, Cina (empat dialek iaitu Kantonis, Hakka, Mandarin, Hokien) dan Tamil. Media elektronik ini amat luar biasa kerana keistimewanya berupaya menjangkau segenap lapisan masyarakat di semua ceruk rantau. Kerajaan menyusun fungsinya secara agresif

²¹ Hari Ini Dalam Sejarah, Penubuhan Radio Malaya, Tarikh Siaran 2 April 1980, Kuala Lumpur: Arkib Negara Malaysia.

²² Kumar Ramakrishna, Emergency Propaganda, The Winning of Malayan Hearts and Minds 1948 – 1958, London: Curzon Press, 2002, hlm. 76.

antaranya bagi membentuk pendapat umum dan membentuk rasa kesetiaan rakyat kepada kerajaan. Radio dilihat sebagai nadi kepada kerajaan menyampaikan dasar-dasar pemerintah dan menyebarkan falsafah politik kepada rakyat bagi membantu memerangi ancaman komunis.²³ Oleh itu, kerajaan telah menubuhkan Jabatan Penyiaran Darurat (*Emergency Broadcasting Department*) bagi menyelia dan mengawal siaran khusus untuk memerangi PKM. Manakala siaran-siaran lain Radio Malaya disiarkan seperti biasa. Siaran tawaran penyerahan diri beramai-ramai gerila dan penyokong PKM telah dilakukan oleh Radio Malaya pada beberapa kempen seperti September 1949, April 1953 dan September 1955. Semasa kempen *Anti-Bandit Month*, Tunku Abdul Rahman telah berucap melalui Radio Malaya menyeru rakyat berkorban menentang gerila komunis dengan memberi maklumat dan menyekat makanan daripada sampai kepada mereka.²⁴ Propaganda melalui radio juga menggunakan konsep *info-tainment* (maklumat hiburan) khasnya kepada golongan muda yang merupakan sasaran utama kerajaan agar tidak terpengaruh kepada perjuangan PKM. Lagu-lagu berunsur patriotik turut disiarkan contohnya lagu bertajuk *Perwira* nyanyian Saloma yang ditujukan kepada anggota tentera tanahair. Malah, lagu turut memainkan peranan dalam menyampaikan agenda kerajaan seperti lagu mengajak rakyat keluar mengundi semasa pilihanraya. Berita yang disebarkan kepada masyarakat pula mampu menambahkan keyakinan mereka terhadap apa jua tindakan yang sedang dilaksanakan oleh kerajaan dan pasukan keselamatan. Sebagai contoh, tragedi serangan gerila PKM ke atas Balai Polis Bukit Kepoi.g di Muar, Johor pada 1950 diberi liputan menyeluruh. Walaupun ramai anggota polis yang korban

²³ Katz begitu yakin bahawa radio bertanggungjawab memulihkan semangat perpaduan dan memasukkan aspirasi pembangunan kepada rakyat dalam sesebuah negara, rujuk Katz dan Lazarsfeld, *Personnel Influence*, The Free Press, Glencoe, hlm. 66.

²⁴ Khoo dan Adnan, *Darurat 1948-60*, hlm. 155.

tetapi kandungan berita yang disiarkan oleh Radio Malaya pada 24 Mac 1950 adalah bagi membuktikan penghargaan kerajaan terhadap pengorbanan mereka selain bertujuan untuk menaikkan moral anggota pasukan keselamatan yang lain. Kandungan berita ini antara lain menyebut bahawa:²⁵

Anggota polis di Bukit Kepong tersebut pastinya dapat menyelamatkan diri mereka jika mereka menyerah diri, sebaliknya mereka insaf dan sedar mereka sedang berjuang menghadapi sesuatu yang lebih tinggi nilainya daripada nyawa mereka sendiri. Mereka telah berjuang untuk menegakkan kebenaran, kebebasan dan menyelamatkan Malaya daripada ancaman musuh, ancaman kezaliman anggota pengganas komunis.

Pengurusan Radio Malaya juga perlu memastikan bahawa berita-berita yang disiarkan membantu menaikkan moral pasukan keselamatan dan sebaliknya melemahkan pihak musuh. *Community Listening Programme* juga adalah bagi membolehkan rakyat mendengar siaran radio kerajaan untuk memastikan rakyat sentiasa beroleh maklumat daripada kerajaan mengenai perkembangan semasa Darurat, menaikkan moral serta keyakinan rakyat lantas membolehkan lebih banyak lagi maklumat-maklumat propaganda kerajaan disalurkan.²⁶ Radio memainkan peranan yang bukan sedikit dalam konteks peperangan psikologi dan tanggungjawab mereka menyusun elemen propaganda dalam media. Radio Malaya kemudiannya dikenali sebagai Radio Malaysia pada 1963 sebelum bergabung dengan TV Malaysia pada 1969 lalu dikenali sebagai Jabatan Penyiaran Malaysia.

²⁵ Ismail Johari, *Bukit Kepong*, Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka, 1999, hlm. 16.

²⁶ Anthony Short, *The Communist Insurrection in Malaya, 1948-60*, London: Frederick Muller Ltd., 1975, hlm. 420.

3.3.3 Wayang Gambar/Layar Perak

Layar perak seakan-akan mempunyai kuasa untuk menyimpan dan menyampaikan maklumat khusus kepada masyarakat sasaran.²⁷ Menurut Anatole France (1884-1924), wayang menghasilkan idea popular yang paling buruk serta menggambarkan berakhirnya peradaban.²⁸ Oleh itu timbul pendapat di Eropah mengatakan ada filem yang dijadikan seni dan ada juga yang berkhidmat demi idea dan nilai yang wujud. Populariti dan tarikan wayang gambar telah digunakan untuk manipulasi dan pemalusan. Vladmir Lenin, pemimpin Russia, pula menganggap filem sebagai seni yang paling penting. Malah menjelang 1930-an ia merupakan alat politik bagi propaganda banyak negara di Eropah.²⁹ Menurut Dr. Fritz Hippler, wayang gambar mampu menjadi alat propaganda yang paling berkesan berbanding lain-lain medium penyampai kerana medium berbentuk tulisan bergantung kepada isi kandungan manakala pengucapan umum bergantung kepada kecekapan komunikator.³⁰ Namun wayang gambar menggunakan visual sebenar yang dirakam sambil diiringi dengan audio. Propaganda/mesej yang lebih jelas memberikan impak yang lebih berkesan kepada audien selain lebih mudah diterima berbanding penyampaian mesej secara abstrak yang bergantung kepada intepretasi si pembaca. Ia merupakan salah-satu cabang komunikasi satu hala tetapi boleh menjurus kepada audien yang ramai.

²⁷ Marshall Mc Luhan, Understanding Media: The Extension of Man, New York: McGraw Hill, 1964, hlm. 288.

²⁸ Peter Schepern, "Seni dan Industri," Kurier Unesco, 9/10 1995, hlm. 5.

²⁹ *ibid.*, hlm. 7.

³⁰ Beliau merupakan pegawai Nazi yang bertugas di Seksyen Filem di Kementerian Propaganda Jerman semasa Perang Dunia Kedua dan bertanggungjawab dalam penerbitan filem-filem propaganda Nazi.

Agensi perfileman kerajaan Tanah Melayu telahpun ditubuhkan pada 1946 iaitu *Malayan Film Unit* (MFU bertukar menjadi Filem Negara Malaysia pada 1963) di bawah kuasa Pentadbiran Jabatan Perhubungan Raya tetapi hanya memulakan tugas secara rasmi pada Jun 1947. Semasa penubuhannya, MFU menggunakan kelengkapan peninggalan Crown Film Unit iaitu unit perfileman di bawah *Psychological Warfare Department* yang pernah bertugas di Burma. Semasa Darurat, MFU diberi tanggungjawab untuk menawan hati dan minda rakyat bagi menentang pengaruh komunis menerusi filem-filem yang diterbitkan bagi ditayangkan kepada rakyat secara terbuka.³¹ Antara tahun 1947 hingga 1949, MFU menerbitkan 19 buah filem tetapi meningkat kepada 52 buah pada tahun 1950. *News of Malaya* iaitu rancangan berita yang diterbitkan dalam bahasa Melayu dan bahasa Cina ditayangkan dua minggu sekali merupakan antara rancangan terbitan MFU yang paling menarik perhatian penduduk luar bandar.³² Sehingga 1951 sebanyak 13 siri berita ini telah diterbitkan. Lain-lain filem informasi yang diterbitkan berjudul *The New Life: Resettlement in Johore*, *A Family Resettled*, *Rewards for Information*, *The Shame of Pusing* dan *Communist Extortion Methods*, petikan mengeani tugas anggota polis dan 10 iklan slogan anti komunis dalam bahasa Cina.³³ MFU telah menerbitkan beberapa filem dokumentari dalam kempen memberi pengetahuan kepada rakyat antaranya tentang kejayaan operasi membanteras pengganas komunis seperti *Operation Termite* dan kerjasama rakyat membantu menangkap pengganas dalam dokumentari *Cepat Membawa*

³¹ Hari Ini Dalam Sejarah, Pembukaan Rasmi Studio Filem Negara Malaysia, Tarikh Siaran 24 Ogos 1981, Kuala Lumpur: Arkib Negara Malaysia.

³² Ramakrishna, Emergency Propaganda, The Winning of Malayan Hearts and Minds 1948 – 1958, hlm. 111.

³³ Ibid.

Berkat.³⁴ Melalui filem, kerajaan cuba menanamkan semangat taat setia dan persefahaman antara kaum sebagai asas pembentukan negara. Selain filem dokumentari, MFU turut mengimport filem-filem cereka luar seperti filem *Tarzan* serta filem kartun untuk ditayangkan kepada umum sebagai satu cara menarik perhatian rakyat terutama penduduk luar bandar dan mengelakkan kebosanan mereka sekiranya terlalu kerap ditontonkan dengan filem propaganda kerajaan.³⁵

Pada 1953, MFU diletakkan di bawah kuasa Jabatan Penerangan untuk menyatukan tugas penerangan menjelang kemerdekaan. Pasukan wayang gambar bergerak menaiki kenderaan khas ditubuhkan dan mereka menjelajah dari kampung ke kampung menyiarkan filem-filem propaganda kerajaan sambil diselitkan dengan ceramah-ceramah umum sebagai selingan. Secara tidak langsung ia menjadi sumber hiburan kepada rakyat di luar bandar di samping menjadi platform bagi kerajaan untuk menyampaikan mesej-mesejnya kepada rakyat. Kedatangan pasukan wayang gambar bergerak ini amat dinanti-nantikan oleh penduduk-penduduk kampung. Dalam tahun-tahun 1950-an dan 1960-an perfileman merupakan salah-satu industri hiburan yang cukup menguntungkan. Berkunjung ke panggung wayang pula merupakan akses hiburan bagi sebilangan besar penduduk Tanah Melayu. Malah, sebelum tayangan dimulakan, kerajaan turut menyelitkan iklan atau slogan anti-PKM. Daripada sudut komersil pula, pada 1955 pihak Shaw Brothers telah menerbitkan filem: *Sarjan Hassan* arahan dan lakonan seniman

³⁴ Filem-filem dokumentari ini disimpan Arkib Negara Malaysia, Filem Negara Malaysia dan boleh ditonton di galeri pameran di Memorial Kemerdekaan Malaysia, Melaka atau Muzium PDRM di Kuala Lumpur.

³⁵ Ramakrishna, *Emergency Propaganda, The Winning of Malayan Hearts and Minds 1948 – 1958*, hlm. 111.

P. Ramlee yang mengisahkan tentang keberanian anggota Askar Melayu semasa Perang Dunia Kedua.³⁶ P. Ramlee berpendapat oleh kerana ketika itu zaman Darurat maka lebih baik sekiranya skrip filem *Sarjan Hassan* tidak menggambarkan kisah kehidupan masyarakat semasa bagi mengelakkan penayangan filem ini disabotaj oleh gerila-gerila PKM yang masih berleluasa.³⁷ Walaupun filem ini tidak menggambarkan perjuangan anggota Askar Melayu pada masa Darurat tetapi ia bertujuan untuk menimbulkan rasa minat generasi muda terhadap pasukan keselamatan serta menonjolkan perjuangan mereka kepada keselamatan Tanah Melayu. Manakala syarikat Cathay Keris pula telah menerbitkan filem *Matahari* lakonan Maria Menado yang mengisahkan perjuangan wanita tempatan memimpin rakyat menentang pendudukan Jepun di Tanah Melayu. Walaupun penerbitan filem-filem komersil ini tidak mengisahkan tentang komunis dan Darurat ketika itu tetapi rasional penerbitannya ialah bagi menggambarkan keberanian serta kesanggupan rakyat menentang petualang di Tanah Melayu dengan mengambil latar masa Perang Dunia Kedua.

3.3.4 Risalah

Penggunaan risalah yang memuatkan berita atau sebarang kenyataan bertujuan untuk melemahkan atau memujuk musuh sebagai salah-satu media penyampai propaganda mula digunakan dengan meluas semasa Perang Dunia Pertama. Sebagai perantara propaganda, risalah mempunyai nilai yang tinggi kerana walaupun hanya

³⁶ Filem ini diadaptasi daripada kisah benar tulisan Sarjan Hassan Bin Hj Osman serta pencapaian beliau sepanjang bertugas sebagai perajurit Askar Melayu. Seniman P. Ramlee yang tertarik dengan kisah ini dan bercadang untuk mengarahkannya. Pihak Shaw Brothers telah membayar kepada Sarjan Hassan sejumlah \$10,000 di atas persetujuannya membenarkan kisah ini difilemkan.

³⁷ Harun Johari, Kapten Hassan: Wira Bangsa, Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka, 1993, hlm. 86.

sehelai kertas bertulis, isi kandungannya akan kekal lama selagi ia tidak musnah atau dimusnahkan. Sehelai risalah propaganda yang digugurkan daripada kapal terbang akan terus berada di kawasan yang digugurkan untuk beberapa lama. Sekiranya ia dikutip dan disimpan, maklumat yang terkandung di dalamnya akan terus disampaikan kepada si pembaca setiap kali ia dibaca. Risalah pula boleh dibahagikan kepada dua kategori iaitu risalah strategik dan risalah taktikal. Risalah strategik selalunya ditujukan kepada musuh secara umum ke seluruh negara tanpa menfokus kepada unit atau individu tertentu manakala risalah taktikal pula ditujukan kepada musuh yang dikenal-pasti sahaja atau musuh dalam kumpulan kecil untuk jangkamasa tertentu. Semasa Darurat, risalah merupakan antara medium perantara yang paling banyak digunakan oleh kerajaan Tanah Melayu bagi memerangi gerila PKM. Risalah-risalah sama ada disampaikan secara terbuka kepada rakyat atau digugurkan dari udara menggunakan kapal terbang pengangkut atau kapal terbang penggempur.³⁸ Selain membawa anggota tentera dan menggugurkan bekalan, kapal terbang pengangkut saiz sederhana seperti *Avro Lincoln*, *Dakota* dan *Valetta* turut menggugurkan risalah propaganda. Manakala pesawat penggempur seperti *Spitfire*, *Hurricane* dan *Bristol Brigand* pula akan menggugurkan sejumlah risalah propaganda yang dibawa di kawasan yang telah diserangnya dengan harapan saki-baki gerila PKM yang bersembunyi akan menerimanya. Sebuah kapal terbang saiz sederhana contohnya boleh menggugurkan 5,000 helai risalah pada kawasan seluas 1,000 meter persegi.

³⁸ Dua buah skuadron kapal terbang *Avro Lincoln* yang berpangkalan di Pengkalan Tengah Air, Singapura digunakan bagi operasi menggugurkan risalah semasa Darurat.

Kebenaran untuk menggugurkan risalah biasanya dipohon oleh atau melalui Pegawai Maklumat Negeri (*State Information Officer*). Sekiranya jumlah risalah yang hendak digugurkan terlalu banyak, maka pengguguran boleh dilakukan menggunakan kapal terbang ringan biasa tetapi perlu merujuk kepada Ketua Seksyen Peperangan Psikologi terlebih dahulu. Antara April 1949 hingga Disember 1950 sebanyak 12.5 juta risalah digugurkan melalui 229 penerbangan termasuk sejuta risalah pengampunan pertama Darurat bertarikh 6 September 1949.³⁹ Melihat statistik, *Department of Public Relations* telah menghasilkan 30 juta helai risalah propaganda pada 1948, 51 juta pada 1949 dan 35 juta helai pada 1950. Risalah-risalah ini telah digugurkan melalui udara ke kampung-kampung terpencil, kawasan estet, lombong bijih dan kampung-kampung baru.⁴⁰ Bagi mendekati sasaran audiens yang terdiri daripada kaum Cina luar bandar, jabatan ini menghasilkan risalah bertajuk *Farmer's News* yang diterbitkan dua minggu sekali.⁴¹ Pada 1953, Tentera Udara DiRaja Britain (*Royal Air Force* atau RAF) telah menggugurkan 54 juta risalah manakala 93 juta risalah lagi telah diagih-agihkan kepada orangramai. Antaranya adalah risalah yang menawarkan pengampunan kepada mana-mana pengganas komunis yang menyerah diri, ganjaran memulangkan senjatapi (sebagai contoh hadiah \$1,000 untuk selaras Bren gun) serta ganjaran jika memberi maklumat tentang pergerakan PKM.⁴² Ini dikuatkan lagi dengan risalah mempamerkan gambar pengganas komunis yang telah ditangkap kelihatan sihat dan tersenyum gembira. Pada Oktober 1953, sebanyak 22 juta risalah propaganda meminta para geri'a menyerah diri

³⁹ Malcolm R. Postgate, *Operation Firedog: Air Support in the Malayan Emergency, 1948-60*, London: Her Majesty's Stationery Office, London, 1992, hlm. 114.

⁴⁰ Ramakrishna, *Emergency Propaganda, The Winning of Malayan Hearts and Minds 1948 – 1958*, hlm. 73.

⁴¹ Ibid.

⁴² "The History of Air Dropped Leaflet Propaganda," www.kaymoore.demon.co.uk

telah digugurkan di beberapa kawasan yang dipercayai menjadi penempatan mereka.⁴³ Isi kandungan risalah ini cuba menarik perhatian anggota gerila peringkat bawahan untuk berpaling tadah, memujuk rakan-rakan lain melarikan diri dan menerima imbuhan atas usaha ini. Antara lain isi kandungan dalam risalah seperti ini berbunyi:⁴⁴

Start a new life today with thoughts of construction instead of destruction. After four years of fighting, the war in Korea has stopped by agreement between the United Nations and Chinese armies. After six years of fighting, the war in Malaya continues without hope of victory. Certain Malayan Communist Party leaders still wish to continue to sacrifice live. Who is for a new path of cooperation in Malaya? Armed units, work forces, Min Yuen or People's Committees, couriers, cultivators - all of you can obtain peace and have a chance to join other self-renewed youths who are helping to build a new Malaya.

Kerajaan British turut menggunakan gerila-gerila yang telah menyerah diri untuk menulis risalah propaganda terutama gerila yang mempunyai pangkat atau pengaruh dalam sesebuah pasukan bagi menyeru rakan-rakan yang masih berada di dalam hutan supaya menyerah diri. Risalah seperti ini biasanya menceritakan keburukan sikap pemimpin atasan yang difikir boleh melemahkan semangat gerila-gerila bawahan. Sebagai contoh, Ching Kuen, bekas pembantu ketua platun MNLA di Perak telah menulis risalah bertajuk Surat Terbuka kepada Semua Komrad yang antara lain berbunyi:⁴⁵

Komrad. Pemimpin atasan boleh menjalinkan hubungan sulit dengan gerila wanita di dalam pondok rahsia mereka tetapi jikalau kita ingin mencari teman wanita maka terpaksa kita tunggu sekiranya ada di kalangan gerila wanita yang sudah tidak diingini lagi oleh pemimpin atasan. Apa yang dikatakan sebagai disiplin oleh para pemimpin PKM hanyalah penipuan dan penindasan kepada anggota bawahan. Sekiranya anggota bawahan jatuh sakit dan memerlukan bantuan, mereka dituduh sebagai lemah, berdolak-dalih dan tidak menurut kehendak perjuangan.

⁴³ Ia merupakan operasi pengguguran risalah propaganda terbesar di Asia Tenggara selepas Perang Dunia Kedua.

⁴⁴ Hanrahan, *The Communist Struggle in Malaya*, hlm. 125.

⁴⁵ Ibid., hlm. 126.

Anda boleh lihat bagaimana pemimpin-pemimpin pasukan memiliki barang-barang berharga seperti jam tangan, pakaian dan hanya memberikan kepada anggota bawahan barang-barang yang tidak ingin dimilikinya. Pernahkah anda menikmati bekalan makanan yang berkhasiat yang hanya boleh dirasakan oleh pegawai atasan? Saya menasihatkan komrad yang lain agar menyerah diri! Selepas keluar dari hutan, saya menuju ke Taiping, Kuala Kangsar dan Sitiawan di mana saya berjumpa dengan ramai lagi komrad yang telah menyerah diri. Mereka semuanya dilayan dengan baik dan boleh bertemu dengan ahli keluarga.

Antara 1955 hingga 1957 dianggarkan nisbah 50,000 risalah digugurkan untuk seorang gerila komunis. Antara September 1955 dan September 1957, kerajaan Tanah Melayu telah menerbitkan satu risalah tawaran pengampunan beramai-ramai secara terbuka kepada pengganas komunis di hutan dan ahli- ahli Min Yuen yang dicetak dalam pelbagai bahasa (termasuk beberapa dialek Cina) yang juga dikenali sebagai Pas Akuan Keselamatan.⁴⁶ Ia telah disebarkan ke kawasan bandar, kampung dan digugurkan dari udara. Walaupun penyebaran risalah ini tidak memberikan hasil yang dramatik tetapi terdapat peningkatan dalam jumlah pengganas komunis yang menyerah diri kemudiaannya. Penyebaran risalah ini dipercayai telah membawa kepada Rundingan Baling 1955 antara Chin Peng dengan Tunku Abdul Rahman. Pada keseluruhannya, sebanyak 500 juta risalah udara telah digugurkan sepanjang Darurat pertama melibatkan lebih daripada 2,500 kali penerbangan.⁴⁷ Keberkesanan risalah propaganda boleh dilihat apabila 23 orang gerila PKM yang menyerah diri antara Jun hingga September 1953 dan telah mengaku bahawa mereka berbuat demikian setelah membaca risalah yang digugurkan oleh pesawat udara. Pengakuan ini turut diperolehi daripada 48 orang gerila

⁴⁶ Mokhtar A. Kadir, Kecemasan Sejagat: Peranan Malaysia dalam Politik Antarabangsa, Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka, 1991, hlm. 16.

⁴⁷ Posgate, Operation Firedog, hlm. 121.

yang menyerah diri antara September hingga Disember 1949.⁴⁸ Malah, Osman Cina seorang propagandis PKM turut bertindak menyerah diri setelah membaca risalah berita kerajaan bertajuk New Path News yang melaporkan salah seorang kawannya telah terbunuh.⁴⁹ Edisi awal sebanyak 50,000 naskah New Path News diterbitkan pada Ogos 1951 khusus bagi memancing para pembaca terdiri daripada masyarakat Cina luar bandar. Kajian yang dilakukan antara Julai 1954 hingga Februari 1955 mendapati bahawa 95.5 peratus daripada para SEP yang menyerah diri pernah melihat risalah propaganda yang disebarkan oleh kerajaan dan purata setiap seorang SEP telah melihat sehingga enam helai risalah propaganda kerajaan.⁵⁰

3.3.5 Suara Udara

Tugas menyebarkan suara udara ini adalah gabungan antara *Psychological Department of the Director of Operations* dan *Emergency Information Services* dengan bantuan RAF dan *Royal Australian Air Force* (RAAF).⁵¹ Tujuannya ialah untuk mempengaruhi pengganas agar menyerah diri dengan melemahkan moral dan ketakpercayaan anggota biasa kepada pihak atasan mereka, untuk memenangi hati dan jiwa serta kepercayaan rakyat yang dipengaruhi oleh propaganda PKM dan sebagai salah satu cara tindak-balas anti-propaganda. Teknik suara udara dikatakan sebagai pendekatan propaganda yang lebih baik dalam peperangan psikologi berbanding penyebaran risalah kerana kata-kata yang disampaikan boleh meninggalkan kesan lebih mendalam.⁵² Teknik

⁴⁸ Ibid., hlm. 122.

⁴⁹ Short, *The Communist Insurrection in Malaya*, hlm. 422.

⁵⁰ Ramakrishna, Emergency Propaganda, The Winning of Malayan Hearts and Minds 1948 – 1958, hlm. 188.

⁵¹ Posgate, *Operation Firedog*, hlm. 114.

⁵² The Conduct of Anti-Terrorist Operations in Malaya, Kuala Lumpur: Director of Operations, Malaya 1958, Chapter 4, hlm. 11

suara udara berkesan ketika digunakan oleh Tentera Amerika dalam Perang Korea. Oleh itu pada 27 Oktober dan 21 November 1952 Jeneral Templer telah mengadakan ujian menggunakan pesawat jenis *C-47 Dakota* milik Tentera Darat Amerika Syarikat yang dilengkapi dengan mikrofon, perakam suara dan pembesar suara di Pangkalan RAF Kuala Lumpur. Melihat kejayaan ini maka dua buah pesawat *Valetta* milik *Far East Air Force Headquarters* dipasang dengan peralatan pembesar suara dan mula beroperasi pada 1953, lalu dikenali sebagai *Voice Flight No. 267 Squadron* berpangkalan di Kuala Lumpur. Namun bunyi enjin pesawat ini yang terlalu bising menyebabkan ia digantikan dengan pesawat *C-47 Dakota* pada Disember 1953.⁵³ Sehingga tahun 1954, skuadron ini mengandungi sebuah pesawat *Dakota*, sebuah *Valetta* dan dua buah *Austers*. Pesawat *Valetta* kemudian terhempas di Gunung Ledang pada Februari 1954 lalu digantikan dengan pesawat *Dakota*. Sehingga tahun 1958, skuadron ini mempunyai tiga buah pesawat *Dakota* dan dua buah *Austers* dan dikenali sebagai *Voice Flight No. 209 Squadron*. Peralatan khusus dipasang pada pesawat-pesawat ini agar gema suara udara yang disiarkan mampu didengari oleh para gerila yang disasarkan di bawah. Sebuah enjin generator berkuasa diesel diguna untuk menjana empat buah pembesar suara jenis Tannoy yang telah diubah-suai. Pembesar suara ini dipasang di sebelah kiri pesawat dengan muncungnya dihalakan ke luar. Pesawat *Dakota* mampu terbang pada jarak ketinggian 2,500 hingga 3,000 kaki dari paras bumi. Operasi suara udara dilaksanakan setelah dilakukan kajian yang rapi seperti siapa sasaran utama, lokasi penerbangan, ketinggian penerbangan pesawat, keadaan persekitarannya dan jarak maksima suara

⁵³ Posgate, *Operation Firedog*, hlm. 115.

udara itu boleh didengar dari udara ke darat. Suara udara telah digunakan sebagai strategi memerangi PKM antara lain bertujuan untuk:

- 3.3.5(a) memujuk pengganas yang masih berada di dalam hutan agar menyerah diri;
- 3.3.5(b) menakut-nakutkan pengganas bahawa mereka mungkin terbunuh sekiranya terus bersembunyi di dalam hutan;
- 3.3.5(c) memburuk-burukkan perjuangan PKM seperti ketiadaan bekalan perubatan dan makanan;
- 3.3.5(d) menyiarkan maklumat tentang keburukan pemimpin PKM atau memperbesarkan sesuatu isu bertujuan untuk memecah-belahkan para pengganas agar memberontak, melarikan diri atau menyerah diri;
- 3.3.5(e) dan pemujukan melalui mesej yang disampaikan daripada ahli keluarga atau sanak-saudara kepada para pengganas.

Kapal terbang akan mengelilingi kawasan yang dipilih dalam formasi penerbangan kotak (empat segi) agar gema daripada pembesar suara yang dipasang dapat didengari oleh sasaran di bawah.⁵⁴ Bagi penyebaran suara di kawasan kecil dan terhad maka pesawat jenis *Auster* digunakan pada ketinggian 1,000 ke 1,500 meter dari paras bumi. Seringkali juga mental pengganas yang mendengarnya tertekan apabila suara udara ini memujuk mereka keluar menyerah diri dengan menggambarkan kehidupan yang selesa di luar, seks dan wanita, kemewahan makanan, rokok dan juga keadaan di penjara

⁵⁴ "The RAF in Malaya," page 1 of 3. www.britains-smallwars.com

yang jauh lebih baik dari kehidupan di hutan.⁵⁵ Para gerila yang telah menyerah diri juga digunakan sebagai penyampai mesej bagi suara udara ini. Pada April 1954, pesawat udara tidak lagi menggunakan jurucakap atau propagandis sebaliknya hanya rakaman suara menggunakan sebuah alat rakaman khas.⁵⁶ Sepanjang tahun itu sahaja sebanyak 600 penerbangan suara udara dilakukan manakala pada akhir 1956 sebanyak 2,246 permintaan diterima untuk mengadakan operasi suara udara.⁵⁷ Malah, Jeneral Templer sendiri pernah merakamkan suaranya dalam Bahasa Mandarin bagi disiarkan oleh pesawat udara ini meminta pengganas keluar menyerah diri.⁵⁸

This is General Templer speaking to all armed members of the Malayan Communist Party. You needn't be afraid and can surrender. This is my personal pledge to you. You will not be ill treated.

Contoh, propaganda suara udara kerajaan dalam satu operasi besar-besaran telah diadakan di sekitar Cameron Highlands bertujuan memusnahkan sebanyak mana pengganas PKM sebelum 31 Ogos 1957. Operasi ini telah melibatkan tiga buah pesawat. Salah sebuah pesawat digunakan bagi membawa mesej khusus kepada anggota *5th Independent Platoon* PKM. Kesemua mesej dirakam dalam Bahasa Mandarin dan terjemahan Bahasa Inggerisnya berbunyi seperti berikut:⁵⁹

Hullo 5th Independence Platoon
Your operational commander Lau Fatt has self-renewed
Lau Fatt knew the armed struggle is useless
He choose wisely

⁵⁵ Noel Barber, *The War of the Running Dogs: How Malaya Defeated the Communist Guerilla Warfare*, London: William Collins & Sons Ltd., 1971, hlm. 246.

⁵⁶ Postgate, *Operation Firedog*, hlm. 116.

⁵⁷ Ibid., hlm. 119.

⁵⁸ Gwee Hock Aun, *The Emergency in Malaya*, Pulau Pinang: Sinaran Brothers Ltd, 1966, hlm. 79.

⁵⁹ Sebanyak tiga buah pesawat telah digunakan dalam operasi ini bertujuan untuk menawan seberapa banyak pengganas yang boleh di kawasan Cameron Highland sebelum hari kemerdekaan. Perkataan *self-renew* adalah kata ganti yang lebih lembut bagi maksud menyerah diri. Lihat, Dennis Hoolman, *Noone of the Ulu*, London: William Heinemann, 1958, hlm. 218.

Members of 5th Independence Platoon, you followed your leader
in battle.

Now follow him to a new battle.

Come out and self-renew at once

Li Muk, Li Muk, Li Muk

We know you would like to self-renew

Why don't you?

Your leader misuses you

He forget your years of loyal sacrifice

Leave him.

Come and join your friends

Government promises you good treatment

Hullo Ng Tung, Pa Ku, Chi Chung

Hullo Chung Luen, Siu San, Nam Wa

Count miseries

Food control starves you

Masses turn away from you

Rains chills you

Orang Asli have deserted you

Leave the lure jungle

Keseluruhannya, 4000 jam penerbangan operasi suara udara telah dilakukan semasa Darurat melibatkan 4,500 penerbangan.⁶⁰

3.3.6 Poster

Peranan poster dalam penyebaran propaganda dipercayai telahpun bermula sejak Perang Dunia Pertama lagi. Sesebuah poster biasanya adalah sekeping kertas bercetak yang menggabungkan sama ada penggunaan foto, lukisan, karikatur dengan penggunaan ayat yang berkesan. Kesepaduan elemen-elemen inilah yang memberikan kekuatan kepada sesebuah poster. Ia perlulah mempunyai mesej atau maklumat yang mudah

⁶⁰ Postgate, Operation Firedog, hlm. 121.

difahami oleh audiennya.⁶¹ Biasanya sesebuah poster direka-bentuk menggunakan simbol, lambang dan dipenuhi dengan unsur-unsur patriotik Selain itu, poster juga berperanan untuk mendidik rakyat melalui mesej yang disampaikan. Bagaimanapun, berbeza dengan lain-lain perantara penyampai propaganda, poster dikatakan mempunyai limitasi kerana ia hanya dipamerkan atau ditampal di dalam negara itu sahaja dan tidak hingga ke negara musuh. Dalam konteks Darurat, poster-poster kerajaan sama ada dengan mesej anti-PKM atau memujuk rakyat menjayakan sesuatu program hanya terpampang di kawasan-kawasan umum dan bukan jauh ke dalam hutan di mana gerila PKM bersembunyi. Penyebaran poster-poster propaganda adalah untuk memberitahu dan mendidik rakyat agar menjauhi dakwah PKM selain kepada para penyokong PKM dan organisasi massa mereka yang masih bebas tinggal di dalam kelompok umum. Seperti yang dijelaskan, perkara yang turut berkait-rapat dalam mereka bentuk poster ialah lukisan kartun atau karikatur. Menurut Profesor Madya Dr. Mulyadi Mahamod, kartun merupakan bentuk kesenian yang multi-disiplin sifatnya kerana hubungannya dengan pelbagai bidang ilmu lain seperti media dan komunikasi, kesusasteraan, sejarah, sosiologi, politik, seni halus, grafik dan filem.⁶² Ia boleh disimpulkan sebagai saluran penyampai berhubung sesuatu perkara atau isu kepada audien sasaran. Dalam bidang sejarah dan sosiopolitik, kartun seringkali digunakan sebagai bahan sokongan visual terhadap sesuatu isu yang dibicarakan.⁶³ Kartun boleh digunakan dalam penyampaian secara menyindir kepada musuh di mana penyampaian maksudnya adalah lebih meluas

⁶¹ "Selling the War," *Images of War*, Issue 64, Vol. 4, 1997, hlm. 1782.

⁶² Beliau adalah pensyarah di Fakulti Seni Reka dan Seni Lukis di Universiti Teknologi MARA (UiTM), Shah Alam dan menjurus kepada subjek Pengajian Kartun.

⁶³ Mulyadi Mahamood, "Sifat Multi-Disiplin Kartun," *Gila-Gila*, 1 Februari 2002, hlm. 63.

dan tidak terhad berbanding melalui tulisan atau percakapan.⁶⁴ Terdapat sesetengah kartun digambarkan secara satira bagi merakam isu yang diketengahkan dengan dampak yang ketara manakala ada kartun yang digambarkan secara lebih dramatik dan serius. Kartun tidak semestinya lucu tetapi perlu dilihat dalam konteksnya. Imej ini sering dipaparkan oleh kartunis politik era Stalin iaitu Boris Yetimov yang giat melukis kartun-kartun propaganda ketika Perang Dingin.⁶⁵ Selain poster, kartun juga muncul dalam saluran propaganda seperti akhbar dan risalah bagi pihak kerajaan. Contoh poster semasa Darurat ialah sekeping poster yang menggunakan gambar foto seorang anggota tentera bertubuh tegap sedang menghunus senjatapi. Tulisan pada poster ini mengajak rakyat menyertai pasukan kawalan bersenjata untuk menjaga keamanan kawasan masing-masing daripada ancaman PKM. Sebuah lagi ialah poster lukisan kartun yang menggambarkan seorang lelaki sedang membaca notis tanpa menyedari ancaman ideologi komunis yang digambarkan melalui longgokan batu-batu besar yang berada di pinggir tebing. Ia disiarkan semasa kempen *Anti-Bandit Month* sebagai perlambangan bahawa rakyat perlu menyertai kerajaan menentang ancaman PKM.

3.3.7 Propaganda Kerajaan Melalui Bekas Pengganas (SEP)

Perang psikologi turut sama memainkan peranan penting dalam usaha memujuk pengganas komunis supaya menyerah diri. Satu teknik yang terbukti berkesan adalah

⁶⁴ *Images of War*, Issue 64, Vol. 4, 1997, hlm. 1782.

⁶⁵ "The Art of Survival," *The Star*, 15 January 2001.

menggunakan pengganas komunis yang telah menyerah (*Surrender Enemy Personel* atau SEP) bagi memujuk rakan-rakannya supaya menyerah diri. Malah, dua pendekatan propaganda kerajaan yang benar-benar berkesan memujuk gerila PKM menyerah semasa Darurat ialah melalui SEP dan pemberian habuan berbentuk wang.⁶⁶ Pada dasarnya sebahagian besar daripada para gerila PKM yang menyerah diri ini terdiri daripada masyarakat kelas bawahan iaitu para buruh, petani, pekebun, pekerja lombong dan yang paling ramai ialah penoreh getah. Mereka juga adalah kumpulan sasaran ideologi PKM kerana sebahagian besarnya tinggal di kawasan terpencil. Kajian kerajaan pada Jun 1954 mendapati 64 peratus daripada SEP adalah daripada kumpulan penoreh getah iaitu kumpulan terbesar yang dipengaruhi ideologi PKM.⁶⁷ Bahan-bahan propaganda yang paling berkesan pula ialah yang dihasilkan oleh para SEP ini disebabkan pengalaman mereka sebagai bekas gerila PKM. Kenyataan-kenyataan SEP seperti sebab mengapa mereka meninggalkan parti dan layanan yang diberikan oleh kerajaan kepada mereka dicetak pada risalah-risalah menggunakan tulisan asal mereka berserta gambar dan disebar serta digugurkan berdekatan kawasan persembunyian gerila atau lokasi di mana anggota Min Yuen bergerak cergas. Lam Swee, bekas ketua politik wilayah, contohnya mendedahkan pengakuan beliau berpaling tadah dan keburukan politik serta kepimpinan PKM dalam buku tulisannya bertajuk My Accusation. Beliau menuduh Ahli Jawatankuasa Pusat PKM telah menipu dan menyalah-gunakan wang parti untuk kepentingan peribadi. Chin Peng pula dituduh bertanggungjawab terhadap insiden serangan Kempetai di Batu Caves pada 1942 menyebabkan ramai komander kanan PKM

⁶⁶ Short, The Communist Insurrection in Malaya, hlm. 418.

⁶⁷ Ramakrishna, Emergency Propaganda, The Winning of Malayan Hearts and Minds 1948 – 1958, hlm. 29.

terbunuh.⁶⁸ Buku ini telah disebarkan secara meluas oleh kerajaan dan merupakan tamparan propaganda yang hebat kepada PKM.⁶⁹ Namun menurut Setiausaha Agung PKM, Chin Peng, Lam Swee adalah seorang pembelot parti. Beliau bukan menyerah diri seperti yang didakwa sebaliknya melarikan diri daripada parti kerana merasa marah apabila Jawatankuasa Pusat menurunkan kekanan beliau kerana mencetuskan isu dalaman parti bagi kepentingan peribadi. Beliau berbohong mengatakan dia melarikan diri daripada parti kerana takut dijatuhi hukuman mati.⁷⁰ Ini adalah contoh propaganda hitam kerajaan British menggunakan seorang SEP yang berpengaruh seperti Lam Swee. Bagi kesan yang lebih ketara, para SEP juga akan dibawa menjelajah dari satu tempat ke tempat lain bagi menceritakan kepada rakyat perjuangan sia-sia mereka dengan PKM dan implikasinya. Cara penyampaian bersemuka atau *word of mouth propaganda* ini dianggap antara langkah berkesan kerajaan British bagi mengendurkan sokongan masyarakat Cina kepada PKM dan memujuk para gerila meninggalkan perjuangan. Seorang SEP menyatakan bahawa:⁷¹

There appears to be no Government propaganda whereas Communist propaganda...is constantly put out to the people. The most effective is verbal propaganda by talks to the people. Collect them together and talk to them...Leaflets are also important, but speech propaganda comes first.

When people talk with you, you can tell whether their information is reliable or not. You can't do this with a newspaper. You can read the newspaper and you can find all kinds of ideas, but how do you know which ones are true and which ones are false? You don't know who wrote it, or why he wrote it, and therefore he might be cheating you.

⁶⁸ Anthony Short, In Pursuit of Mountain Rats: The Communist Insurrection in Malaya, Singapore: Cultured Lotus Pte. Ltd., 2000, hlm. 310.

⁶⁹ Chin Peng, My Side of History, Singapore, Media Masters Pte Ltd, 2003, hlm. 259.

⁷⁰ Ibid.

⁷¹ Ramakrishna, Emergency Propaganda, The Winning of Malayan Hearts and Minds 1948 – 1958, hlm. 109.

Menurut Hugh Carleton Green, *Head of Emergency Information Services* (1950-1951), SEP lebih memahami kehendak dan keadaan audiensnya daripada aspek mental kerana masing-masing daripada ras etnik yang sama dan mempunyai latar-belakang persekitaran hampir serupa. Impak daripada penggunaan SEP untuk kempen propaganda kerajaan menyebabkan buletin PKM berjudul People's Awakening News menyiarkan kenyataan meningkatkan orang-orang awam bahaw:⁷²

The British Imperialists are using traitors and running dogs to go around every resettlement camp to spread rumours...Sometimes some people may think it is worth while go to and listen to them, but on the other hand you do not realise that you are influenced by their sweet faltering words or by those surrendered double-face rouses.

Dalam satu insiden di Bentong, Pahang, dua orang gerila PKM mengaku menyerah diri setelah yakin terhadap kenyataan bekas SEP yang memberikan ceramah di Estet Sungai Pertang.⁷³ Menurut bekas Sub-Inspektor Mohd Salleh Yunos (R/F 26710), para SEP ini turut digunakan sebagai penyampai maklumat kepada kerajaan. Katanya, seringkali operasi mencari para penyokong PKM dari rumah ke rumah turut disertai oleh seorang atau dua orang SEP yang biasanya berpakaian hitam, bertutup muka, dikawal ketat dan dibawa di dalam kenderaan khas yang bertutup kecuali satu lubang kecil untuk melihat ke luar. Dari dalam kenderaan ini para SEP akan mengesok mana-mana di kalangan orang awam yang ditahan sebagai penyokong atau tali-barut PKM. Sekiranya ada, SEP akan memberitahu kepada pegawai SB di sisinya lalu tindakan susulan akan diambil terhadap individu yang disyaki sebagai penyokong PKM tadi. Kawat cam seperti ini turut dilakukan oleh para SEP di dalam lokap balai-balai polis. Hal ini turut

⁷² Ibid., hlm. 110.

⁷³ Ibid., hlm. 144.

dinyatakan oleh Sasterawan Negara, Usman Awang dalam novelnya berjudul Tulang-tulang Berserakan. Gerila yang menyerah atau ditawan seperti SEP ini merupakan alat bagi kempen tindak-balas propaganda kepada musuh yang cukup berkesan.⁷⁴ Pada 1953, jumlah gerila PKM yang menyerah adalah seramai 372 orang dan ini adalah satu peningkatan berbanding tahun-tahun sebelumnya iaitu 257 orang pada 1952 dan 201 orang pada 1950. Pernah ada antara SEP berjaya mempengaruhi sehingga sepuluh orang rakan-rakan gerila supaya menyerah diri kepada kerajaan. Perkara ini dijelaskan oleh Kapten (B) Hassan Hj Osman, salah-seorang penerima pingat keberanian *Military Medal* semasa Darurat dalam buku berjudul Kapten Hassan: Wira Bangsa. Beliau pernah berhadapan dengan situasi di mana pihak PKM telah menghantar seorang agen wanitanya bernama Ah Moi agar menyerah diri sebaliknya ia bertujuan untuk mendapat perlindungan di kem tentera dan berpeluang bergaul-rapat bersama anggota pasukan keselamatan. Bagaimanapun, hasil daripada pergaulan seharian antara beliau dengan gerila wanita ini telah membangkitkan rasa kesedaran serta keinginan untuk kembali ke pangkuan masyarakat. Gerila wanita ini akhirnya telah berjaya mempengaruhi seramai 27 orang lagi rakan-rakan yang bergerak di sebuah kawasan di Perak untuk menyerah diri kepada pasukan keselamatan. Novelis Aziz Jahpin turut menyatakan perkara hampir sama dalam novelnya berjudul Pulanglah Perantau. Namun jumlah pengganas yang menyerah masih rendah kerana disiplin di dalam parti yang mereka amalkan amat menebal, kuat, efektif serta rasa yakin kepada perjuangan yang mereka pertahankan. Inilah kelebihan yang dimiliki oleh pengganas PKM yang perlu kita ketahui kerana walau apa cara pun mereka tetap menjunjung kuat doktrin yang dipercayai.

⁷⁴ Ron D. Mc Laurin, Military Propaganda: Psychological Warfare and Operations, New York: Praeger, 1982, hlm. 49.

Bagaimanapun, kerajaan British mula sedar bahawa bekas pengganas yang menyerah ini perlu dijaga dengan sempurna kerana secara mental, mereka perlu diberi perhatian agar tidak terasa tersisih untuk kembali ke pangkuan ahli masyarakat. Daripada sudut strategik pula, mereka merupakan aset yang bernilai tinggi. Pada 1953, kerajaan telah menubuhkan sebuah pasukan dikenali sebagai *Special Operations Volunteer Force* (SOVF) terdiri daripada 180 orang bekas gerila PKM. Pasukan SOVF banyak membantu operasi pasukan keselamatan menjejak kem-kem musuh di dalam hutan malah memberikan imej positif kerajaan terhadap bantuan mereka kepada bekas gerila yang ingin kembali ke pangkuan masyarakat. Mereka berkhidmat secara sukarela selama 18 bulan, tinggal dalam kawalan polis dan dibayar gaji.⁷⁵ Jika mereka menunjukkan mutu perkhidmatan yang baik maka mereka akan dibebaskan tanpa sebarang masalah. Menurut bekas Sub-Inspektor Mohd Salleh Yunos (R/F 26710), beliau pernah bersama dengan para SEP yang berkhidmat di dalam pasukan keselamatan kerajaan ini dikenali sebagai *SEP Platoon* semasa berkhidmat di Ibu Pejabat Polis Kota Tinggi pada 1955. SEP Platoon ini dibentuk sebahagian daripada kekuatan Jungle Squad atau Special Constable serta memakai pakaian seragam yang serupa. Mereka merupakan sebuah pasukan khas yang diperintah oleh seorang pegawai berbangsa British berpangkat Leftenan Polis. Anggota SEP Platoon ini seringkali digunakan untuk menjejak kem-kem PKM yang diketahui, mengumpul maklumat risikan dan membuat serbuan. Mereka dibayar gaji sama sepertimana anggota polis tetapi berkhidmat secara kontrak selama tiga tahun sahaja.

⁷⁵ Barber, *The War of the Running Dogs*, hlm. 232.